

asociativ prin excelență. În fond, e vorba de un profil moral al lui Caragiale — în care se reia caracterizarea lui Șerban Cioculescu, Caragiale „homo duplex“ —, cu amintirea unor evenimente biografice ce au influențat caracterul scriitorului. Biografia nu explică însă decât parțial omul și opera, portretul profund, cel ideal, fiind difuzat în creație. Celălalt pune sub semnul întrebării fundamentul

teoretic al studiului: a adera la formula realism clasic în privința lui Caragiale, unde clasicismul se manifestă, mai întâi, prin umor și bonomie, și a vedea, pe de altă parte, în Caragiale un scriitor fundamental sarcastic, a cărui operă „e un fel de epopee comică foarte modernă“ mi se pare o contradicție.

Dan Cristea

PORTRETUL UNEI EPOCI

nu s-au făcut! — sau pur și simplu într-o împrejurare, circuitul diurn al existenței actorului, cu nimbul cuvenit — puțin aventuros, exotic, frapant. Ce altceva și-ar însuși marele public din arta și meșteșugul unor veterani decit, mai întâi, fapta, hazlie ori nu, săvârșită în cursul unui asemenea destin, și apoi semnificația, sau lanțul de semnificații care se poate desprinde din ea? Sînt cărți pentru specialiști și alți cîțiva, precum sînt cărți pentru toți și pentru unii anume, care dau la o parte cortina scenei, înfățișîndu-ne-o așa cum se poate menține ea, dintr-o faptă sau alta cu tîlc.

O astle de carte a scris maestrul Sică Alexandrescu. Adică, o culegere de întâmplări și farse din îndelungata-i carieră teatrală, de unde ne este dat să desprindem cîte ceva din portretul domniei-sale și foarte mult din portretul unei epoci cu o viață teatrală trepidantă. Lucrurile sînt povestite, firește, nu de teoretician, cu atît mai puțin de istoric, ci de omul de teatru care a văzut și a trebuit să se descurce prin multe, care a acumulat o experiență de o jumătate de secol de bătălii cîștigate cu publicul și publicitatea fără de care înjghebarca teatrală nu se putea menține. De altfel, autorul n-a scris capitole de memorii, ci schițe literare, iar aceste schițe,

Cine nu citește și recitește cu nedismulată plăcere peripețiile de culise, povestite cu vervă și duh de marele Caragiale? Cine nu răsfoiește, mai ales, cu tainică voluptate, amintirile din teatru răsfirate ici-colo, prin reviste — puține, în ultima vreme, nu se știe de ce! — sau adunate în volum de populari maeștri ai artei interpretative? Găsim în aceste pagini, concentrat într-o anecdotă sau alta, într-o farsă — și cite

deși tot memorii sînt, readuc la cunoștința noastră fapte care ilustrează un climat, un mod de organizare a existenței teatrale private, un amănunt pîcant, sau pe-aproape, despre un actor, „scopul urmărit de redactorul acestor schițe — spune povestitorul — fiind mai degrabă să amuze pe cititor decît să restabilească în chip istorico-științific desfășurarea unor evenimente“. Din acest punct de vedere, scopul a fost atins. Schițele au savoare și haz, printre altele și datorită darului de a reconstitui spiritul nenumăratelor dialoguri dintre partenerii vremii, de a înscena, de a pune în pagină, cu particularitatea și ritmul lor, întâmplări stînsse de ani și de uitare.

Din cele treizeci și una de schițe ale volumului, rețin mai mult acelea legate de peregrinările turpelor prin țară, cu amestecul foarte frecvent de improvizatie și neprevăzut, nu de puține ori falimentare, altcori înconjurate de triumf și de convenite confirmări bachice (*Triunghiul cu cinci laturi, Răzvan și Udrea*

din ordin, Mecena de la Babadag, Asigurarea lui Tănase, Vampiru și mizanscena, Revizorul ediția Huedin etc.). Experiința sa de organizator în această privință îi oferă subiecte concludente, după cum concludente sînt nu puține dintre subiectele care tratează despre organizarea unei trupe teatrale în Capitală — în condiții de concurență, de satisfacere a nenumăratelor revendicări bănești, de stimulare permanentă a publicului. Acesta este și motivul pentru care, nu de puține ori, publicitatea lua forme extravagante, ca în cazurile apelurilor telefonice cu *Moritz al II-lea*, sau al anunțurilor din balon, relatate aici cu lux de amănunte. O epocă și, ceea ce este mai important, oamenii unei epoci prind viață în schițele lui Sică Alexandrescu, cu unele din particularitățile lor necunoscute nouă și pățanii, vesele sau amare. Unele din cele descrise aici sînt ieftine și, azi, ilare, dar lor le rămîne meritul de a reda ceva din ce a fost odată caracteristic pe acest perimetru de preocupări.

EVIDENȚIEREA UNEI CONTRIBUȚII REGIZORALE

S-au scris despre George Mihail Zamfirescu articole și studii. Un volum mai generos, semnat de Valeriu Ripeanu, i-a reconstituit activitatea, comentindu-i în special opera literară după criteriile unei analize ferme, la obiect. L-am reținut pe George Mihail Zamfirescu scriitorul, am păstrat mai cu seamă imaginea lui, esențială, de dramaturg. Mărturii și referiri sporadice ne-au conturat și un crîmpei din activitatea regizorală; dar n-am știut, sau dacă am știut n-am avut laolaltă dovezile că această activitate regizorală a lui George Mihail Zamfirescu a fost, pentru el, o bună parte a vieții, tot atît de esențială. Textele se tipăresc